

OMO Scholengroep
De Langstraat

Protocol

Medicatie verstrekking en
Medisch handelen

Aanleiding

In de MR-vergadering van 4 december 2023 werd het protocol medicatieverstrekking en medisch handelen van het MOL en WAL ter instemming voorgelegd. In overleg met de rector is toen besloten dat er een scholengroep beleid van wordt gemaakt.

Inleiding over medicatieverstrekking en medisch handelen

Medewerkers op scholen worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Ook krijgt de schoolleiding steeds vaker het verzoek van ouder(s)/verzorger(s) om hun leerling de door een arts voorgeschreven medicatie toe te dienen.

Bekwaamheid en aansprakelijkheid van diegene die medische handelingen verricht

Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van medewerkers gevraagd, zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie. De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Medewerkers begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn. Met het oog op de gezondheid van de leerling is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelen. Daarom wil de scholengroep middels dit protocol aangeven hoe zij in deze situaties handelen. De GGD heeft de scholen geadviseerd bij het maken van de vertaalslag van het protocol "medicatievertrekking op scholen en medisch handelen"¹.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

- De leerling wordt ziek op school
- Het bewaren en verstrekken van (nood)medicatie op verzoek
- Medische handelingen en wettelijke regels Medische handelingen

De eerste situatie laat de scholengroep² en de medewerker geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de medewerker moet direct bepalen hoe hij moet handelen. Bij de tweede en de derde situatie kan de schoolleiding kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicatie of het uitvoeren van een medische handeling. Als Scholengroep hebben we de keuze gemaakt in principe géén medicatie te verstrekken. In dit protocol worden wel de mogelijkheden geschetst waarin een deelschool een gemotiveerde afweging kan maken om van dit uitgangspunt af te wijken. Voor de individuele medewerker geldt dat hij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht. Dit geldt ook voor gecertificeerde EHBO-ers en BHV-ers. Op de volgende pagina's wordt elk onderdeel beschreven.

Tot slot bevinden zich in de bijlagen de standaard toestemmingsformulieren en/of bekwaamheidsverklaringen van de GGD Hart van Brabant. De school heeft ervoor gekozen deze formulieren te gebruiken bij de uitvoering van dit protocol.

¹ Protocol Medicatieverstrekking en medisch handelen, GGD Hart van Brabant, 2022

² Met scholengroep worden de volgende scholen bedoeld: Dr. Mollercollege, Walewyc Mavo, Van Haestrecht College, d'Oultremont College en De Overlaat.

1. De leerling wordt ziek op school

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en wordt tijdens schooluren ziek. In zijn algemeenheid is een medewerker niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootste mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden.

De scholengroep heeft er dan ook bewust voor gekozen om in principe géén geneesmiddel of pijnstillers te verstrekken. Uitgangspunt is dat een leerling die ziek is naar huis moet.

Ouders/verzorgers raadplegen

De medewerker van de leerlingenbalie zal, in geval van ziekte, altijd contact opnemen met de ouder(s)/verzorger(s) om te overleggen wat er moet gebeuren (is er iemand thuis om de leerling op te vangen, wordt de leerling gehaald of moet het gebracht worden, moet hij/zij naar de huisarts).

Als een ouder of aangewezen vertegenwoordiger niet te bereiken is

Lastig is het wanneer de ouder(s)/verzorger(s) en andere, door de ouder(s)/verzorger(s) aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. De leerling kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. De leerling blijft op school.

In de Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst worden leerlingen qua beslissingsbevoegdheid als volgt ingedeeld:

- *tot 12 jaar*: ouder(s)/verzorger(s) of voogd beslissen. Aan een jonge leerling moet wel op een begrijpelijke manier worden verteld wat er met hem/haar gaat gebeuren.
- *12 tot 16 jaar*: zowel ouder(s)/verzorger(s) als leerling moeten toestemming geven. De mening van de leerling is in principe doorslaggevend.
- *vanaf 16 jaar*: de leerling is beslissingsbevoegd. De ouder(s)/verzorger(s) krijgen ook geen informatie over de leerling, als deze daar geen toestemming voor geeft.³

De medewerkers blijven de leerling observeren

Het blijft zaak de leerling voortdurend te observeren. Iedere situatie is anders zodat we niet uitputtend alle signalen kunnen benoemen die zich kunnen voordoen. Enkele zaken waar we op letten zijn:

- toename van pijn
- misselijkheid
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen)
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur)
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid)

³ Gezien de leerlingpopulatie van de scholengroep zal altijd contact opgenomen worden met de ouder(s)/verzorger(s). In het geval de leerling ouder is dan 16 jaar en weigert, zal de school dat aangeven aan de ouder(s)/verzorger(s).

In geval van twijfel en ouder(s)/verzorger(s) zijn niet bereikbaar, raadpleegt de school de (huis)arts, of belt 112. Dit geldt uiteraard ook bij ernstige situaties en wanneer de pijn blijft of de situatie zich verergert. De zorgvuldigheid die we hierbij in acht moet nemen is dat we handelen alsof het ons eigen kind is.

2. Het bewaren en verstrekken van (nood)medicatie op verzoek

Leerlingen krijgen soms medicatie of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan puffjes voor astma, antibiotica of zetpillen bij toevallen. Ouder(s)/verzorger(s) vragen soms aan de schoolleiding of een docent deze middelen wil verstrekken. De scholengroep heeft daarin het standpunt ingenomen dat de school geen middelen verstrekt. De leerling acht men zelfstandig genoeg om zelf zorg te dragen voor dergelijke middelen. Elke leerling heeft een eigen kluisje waarin deze middelen bewaard kunnen blijven, zodat andere leerlingen hiertoe geen toegang hebben.

In uitzonderlijke gevallen heeft de school de mogelijkheid om geneesmiddelen te bewaren in de EHBO-ruimte. Hiervoor is altijd overleg nodig met de ondersteuningscoördinator.

Ouder(s)/verzorger(s) dienen schriftelijk toestemming te geven voor zowel het bewaren en het toedienen van de medicatie⁴. Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van de leerling kunnen leiden.

In het bijgaande formulier wordt een aantal zaken vastgelegd, zoals de periode waarin de medicatie moet worden bewaard, de wijze van bewaren, opbergen en de wijze van controle op vervaldatum. Ouder(s)/verzorger(s) bewaken de bewaartermijn van de medicatie. Bij het formulier wordt ook een afzonderlijke medicatie instructie toegevoegd, zodat men op school kan handelen. Hierdoor worden verwachtingen en verantwoordelijkheden duidelijk.

Mocht de situatie zich voordoen dat een leerling niet goed op een medicatie reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicatie, dan wordt er direct met de ouder(s)/verzorger(s) en/of huisarts/specialist opgenomen in het ziekenhuis. Bij een ernstige situatie wordt direct het landelijke alarmnummer 112 gebeld⁵.

3. Medische handelingen en wettelijke regels

Het is van groot belang dat een langdurig zieke leerling of een leerling met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. De leerling heeft contact met leeftijdsgenoten, neemt deel aan het normale leven van een school en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn.

Medische handelingen

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouder(s)/verzorger(s) aan de schoolleiding en medewerkers vragen handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen.

⁴ Formulier voor “verstrekken van medicatie op verzoek door de school” zie bijlage 1

⁵ “Hoe te handelen bij een calamiteit” zie bijlage 2

De scholengroep geeft geen toestemming aan zijn/haar medewerkers om deze handelingen te mogen verrichten. In zijn algemeenheid kunnen deze handelingen door de thuiszorgorganisatie, de leerlingen of de ouder(s)/verzorger(s) zelf op school worden verricht. In alle gebouwen van de scholen zijn hiervoor speciale EHBO-ruimtes ingericht.

Wettelijke regels

Voor de hierboven genoemde medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De wet beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel.

Bepaalde handelingen – de zogenaamde voorbehouden handelingen – mogen alleen verricht worden door artsen of zorgverleners die handelingsbekwaam zijn (Big-registratie). Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Aansprakelijkheid

Medewerkers van de scholengroep vallen niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische - en paramedische beroepen. Soms worden medewerkers betrokken bij de zorg rond een zieke leerling in een noodsituatie en worden daarmee partners in zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat medewerkers gevraagd worden om een medische handeling bij een leerling uit te voeren. Deze, niet alledaagse, positie van de medewerker moet hierbij serieus genomen worden.

De school streeft ernaar dat er altijd een gediplomeerd EHBO-er gewaarschuwd wordt bij een noodsituatie.

Noodsituaties:

In medische noodsituaties wordt iedereen geacht te handelen, indien er niet snel genoeg een arts of ambulance in de buurt is. Dus ook een onbevoegde medewerker. Dit mag volgens het burgerlijk wetboek. Er wordt verwacht dat men naar beste weten en kunnen handelt. Dit wordt dus ook van medewerkers verwacht. In een noodsituatie handelt de medewerker o.l.v. (telefonisch) geneeskundig medewerker van 112.

Bijlage 1

Verzoek tot het bewaren van medicatie door de school

1a.Verklaring

Verzoek tot het bewaren van medicatie door de school

Ondergetekende verzoekt het toedienen van de hieronder omschreven medicatie(en) aan:

Naam:

Geboortedatum:

Adres:

Postcode en plaats:

Naam ouder(s)/verzorger(s):

Telefoon thuis:

Telefoon werk:

Naam huisarts/specialist:

Telefoon huisarts/specialist:

De medicatie zijn nodig voor onderstaande ziekte:

.....

De stofnaam van de medicatie:

.....

Wijze van bewaren:

.....

Controle op vervaldatum door (naam ouder(s)/verzorger(s))

Ondergetekende, ouder(s)/verzorger(s) van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde medewerker die daarvoor een medicatie instructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicatie. Mochten er aanpassingen in het medicatiegebruik nodig zijn, dan zal ondergetekende dit melden aan de school.

Naam ouder(s)/verzorger(s):

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Ondergetekende verklaart zich middels ondertekening van dit document ermee akkoord dat Scholengroep De Langstaat op geen enkele wijze aansprakelijkheid accepteren voor welke schade dan ook ontstaan door een onjuiste verstrekking of toediening van medicatie dan wel het nalaten daarvan of het onjuist verrichten van een medische handeling dan wel het nalaten daarvan door een van haar medewerkers tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid.

1b.Verklaring

Verzoek tot het verstrekken van medicatie door de school

Ondergetekende verzoekt het toedienen van de hieronder omschreven medicatie aan:

Naam leerling:

Geboortedatum:

Adres:

Postcode en plaats:

Naam ouder(s)/verzorger(s):

Telefoon thuis:

Telefoon werk:

Naam huisarts:

Telefoon:

Naam specialist:

Telefoon:

De medicatie is nodig voor onderstaande ziekte:

.....
.....

Naam van de medicatie:

.....
.....
.....

Medicatie dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

	Uur	Hoeveelheid/dosering
	Uur	
	Uur	
	Uur	

Medicatie mag alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

.....

Dosering van het medicatie:

.....

Wijze van toediening:

.....

Wijze van bewaren:

.....

Controle op vervaldatum door (naam ouder(s)/verzorger(s))

Ondergetekende, ouder(s)/verzorger(s). geeft/geven hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde medewerker die daardoor een medicatie instructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicatie:

Naam:

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Ondergetekende verklaart zich middels ondertekening van dit document ermee akkoord dat Scholengroep De Langstraat op geen enkele wijze aansprakelijkheid accepteren voor welke schade dan ook ontstaan door een onjuiste verstrekking of toediening van medicatie dan wel het nalaten daarvan of het onjuist verrichten van een medische handeling dan wel het nalaten daarvan door een van haar medewerkers tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid.

Medicatie instructie

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicatie op:

Datum:

Door:

Naam:

Functie:

Van:..... (instelling)

Aan:

Naam:

Functie:

Van:.....(school en plaats)

Hoe te handelen bij een calamiteit

Indien zich calamiteiten voordoen ten gevolge van gebruik van bepaalde middelen/geneesmiddelen en uitvoeren van een medische handeling.

Richtlijnen; hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van

- het toedienen van medicatie aan een leerling
 - het uitvoeren van een medische handeling
-
- Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer het leerling goed en probeer hem/haar gerust te stellen.
 - Waarschuw een volwassene (bij voorkeur gediplomeerd EHBO-er) voor bijstand (of laat één van de andere leerlingen een volwassene ophalen waarbij u duidelijk instrueert wat deze tegen de volwassene moet zeggen).
 - Bel direct de huisarts en/of de specialist van de leerling.
 - Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
 - Geef door naar aanleiding van welk medicatie of 'medische' handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan.
 - Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van de leerling bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 1. Naam van de leerling
 2. Geboortedatum
 3. Adres
 4. Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouder(s)/verzorger(s) aangewezen persoon
 5. Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 6. Ziektebeeld waarvoor medicatie of medische handeling nodig zijn.
 - Bel de ouder(s)/verzorger(s) (bij geen gehoor een andere, door de ouder(s)/verzorger(s) aangewezen persoon):
 1. Leg duidelijk uit wat er gebeurd is.
 2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
 3. In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.
 - Verwittig je leidinggevende.